

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

21 januari 2008

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over de Limburgse Reconversie Maatschappij nv, HWP nv
en Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv.
Controle van de rekeningen 2001-2003**

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Thieu Boutsen
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Hilde Eeckhout.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Herman De Reuse;
de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
mevrouw Hilde Eeckhout, de heer Jaak Gabriels;
de heer Bart Caron, mevrouw Michèle Hostekint.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;
de heer Jan Peumans.

Zie:

37-G (2006-2007)

– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Financiën en Begroting besprak op 23 oktober 2007 het verslag van het Rekenhof over de Limburgse Reconversie Maatschappij nv, HWP nv en Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv. Controle van de rekeningen 2001-2003 (*Parl. St.* VI. Parl., 2006-07, nr. 37-G).

Naast de commissieleden van de Subcommissie voor Financiën en Begroting, namen namens het Rekenhof deel aan deze vergadering: de heer Theo Van den Poel, diensthoofd en de heer Wouter Van Gerwen, auditeur.

I. TOELICHTING

De heer *Theo Van den Poel*, diensthoofd, belast met de controle op de rekening van alle investeringsmaatschappijen, deelt mee dat het Rekenhof de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM), Het Waterschei Project (HWP) nv en Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv (LISOM) heeft onderzocht en daarover verslag uitbrengt aan het Vlaams Parlement, zoals bepaald in het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen. Het Rekenhof heeft zijn controle uitgevoerd overeenkomstig het protocol van 21 december 1994 tussen het Vlaamse Gewest en het Rekenhof. Overeenkomstig dit protocol heeft het Rekenhof de resultaten van zijn controle eerst voorgelegd aan de betrokken investeringsmaatschappij en daarna aan de Vlaamse minister bevoegd voor het economische overheidsbeleid. In het kader van deze tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof dit verslag voorgelegd aan de voorzitters van de raad van bestuur van LRM, HWP en LISOM en aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. De voorzitter van de raad van bestuur van LRM heeft in zijn antwoord enkele aanvullingen geformuleerd die in het voorgelegde verslag van het Rekenhof zijn verwerkt zonder dat deze echter invloed hebben op de draagwijdte van het verslag van het Rekenhof.

De heer *Wouter Van Gerwen*, auditeur, licht toe dat het rapport een beschrijvend rapport is, voor zover het Rekenhof er controlerecht op heeft. Het verslag behandelt de moedermaatschappij LRM en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP en LISOM. De spreker wil er de commissieleden op wijzen dat het Rekenhof geen controlebevoegdheid heeft over nv Mijnen, die de financieel belangrijkste dochter van LRM is, omdat deze niet het statuut van gespecialiseerde dochtervennootschap van LRM heeft.

1. LRM

Het balanstotaal van LRM daalde van circa 500 miljoen euro op 31 december 2000 (het begin van het onderzoek) naar circa 350 miljoen euro op het einde van de drie volgende boekjaren. Deze daling met 150 miljoen euro is vooral te verklaren doordat in 2001 zowel geldmiddelen (aan de actiefzijde) als schulden (aan de passiefzijde) ingebracht werden bij de dochtermaatschappij nv Mijnen. Operationeel veranderde er in feite weinig voor LRM: de middelen werden nog op eenzelfde wijze beheerd door dezelfde personen en LRM kan nog altijd de nodige fondsen opvragen bij nv Mijnen. Door de overdracht van gelden van de LRM naar de nv Mijnen, verdween dus wel het beheer van die geldmiddelen uit de controlebevoegdheid van het Rekenhof.

In grote lijnen ziet de balansstructuur van LRM er op 31 december 2003 als volgt uit:

- aan de actiefzijde: 302 miljoen euro participaties in verbonden ondernemingen, waaronder de grootste participatie in nv Mijnen is; daarnaast een investeringsportefeuille van 35,2 miljoen euro en verder ook nog een vordering op het Vlaamse Gewest van 11,3 miljoen euro;
- aan de passiefzijde: een ruim eigen vermogen van 323,8 miljoen euro en verder ook nog 16,1 miljoen euro nog uit te betalen dividenden – dit laatste is weliswaar een schuld maar het is een schuld tegenover de aandeelhouders zoals ook het eigen vermogen een schuld tegenover de aandeelhouders is.

Het belangrijkste luik wordt gevormd door de investeringen. De netto-boekwaarde van de investeringsportefeuille, hetgeen gedefinieerd wordt als zijnde de financiële vaste activa exclusief de verbonden ondernemingen (dus in feite de participaties in alle derde-ondernemingen buiten de LRM-groep), evolueerde van 31 miljoen euro op 31 december 2000 naar 35,2 miljoen euro op 31 december 2003. Deze eerder bescheiden groei is te wijten aan redelijk belangrijke waardeverminderingen.

In totaal boekte LRM tijdens de boekjaren 2001 tot en met 2003 een winst van 8,9 miljoen euro en werd er beslist om 21,9 miljoen euro dividenden uit te keren, waardoor in het verleden aangelegde ruime reserves mee werden aangesproken.

2. HWP

HWP (Het Waterschei Project) was de vennootschap waarin het Fenixproject vervat was. Na stopzetting van het project zijn er geen activiteiten meer binnen deze vennootschap. Op 31 december 2003 is HWP

een vennootschap met nog een balanstotaal van afgerond 3 miljoen euro met een wel erg eenvoudige balansstructuur, namelijk aan de activazijde bijna alleen geldmiddelen en aan de passiefzijde eigen vermogen, dus geen schulden en alleen maar geld.

De enige noemenswaardige transactie die er in de periode 2001-2003 heeft plaatsgevonden, is dat er gronden terugverkocht zijn aan de gemeente As voor een waarde van 1,85 miljoen euro. Deze gronden had HWP in 1996 verworven van de gemeente As onder de ontbindende voorwaarde dat As de gronden opnieuw zou terugkopen indien het Fenixproject niet zou worden gerealiseerd. In de ontbindende voorwaarde was ook de clausule opgenomen dat de gemeente de gronden terug kon verwerven tegen 90 percent van de verkoopprijs. Om die reden zijn er binnen HWP dan ook geen gronden meer maar alleen maar cash en eigen vermogen. Deze vennootschap wordt voorlopig alleen maar aangehouden om bij eventuele volgende projecten van LRM terug als projectvennootschap te kunnen dienen, waarbij er dan eventueel gebruik kan worden gemaakt van de nog aanwezige fiscale verliezen, die dan gerecupereerd kunnen worden.

3. LISOM

Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse Regering in een kaderbeslissing 147 miljoen euro van de LRM-middelen toegewezen aan de financiering van niet-rendementsgebonden opdrachten. Om deze opdrachten uit te voeren keurde de Vlaamse Regering op 18 oktober 2002 de oprichting goed van de LISOM als gespecialiseerde dochter van LRM, hetgeen op dezelfde datum door de Vlaamse Regering is bekrachtigd. Een maand later op 14 november 2002 is de oprichtingsakte van LISOM verleden. Het eerste boekjaar liep van 14 november 2002 tot 31 december 2003.

Ook in deze vennootschap zijn de activa en de passiva en het balanstotaal erg beperkt. Op 31 december 2003 bedroeg het balanstotaal 881.443 euro. Wat de resultatenrekening betreft, bestaan de bedrijfskosten voornamelijk uit kosten ingevolge studies verricht door derden en eigen werkings- en personeelskosten. Daarnaast staat aan de kant van de bedrijfsopbrengsten de doorrekening van prestaties en doorfacturaties aan LRM voor de middelen die LRM in het verleden al had voorzien; in deze periode betrof dat middelen voor het Strategisch Toeristisch Actieplan Limburg en het project Uitbouw Spoorwegnet Limburg. LRM had in het verleden deze uitgaven al als schulden in de eigen rekeningen opgenomen.

II. BESPREKING

De heer *Thieu Boutsen* stelt vast dat de verslagen van het Rekenhof rijkelijk laat worden gebracht. Het gaat immers om een controle van de rekeningen van de jaren 2001 tot 2003, die in 2007 worden voorgesteld aan het Vlaams Parlement. 2001-2003 was daarenboven een omstreken periode in het LRM-dossier. Hij hoopt dan ook dat de volgende verslagen niet even lang op zich zullen laten wachten.

Met betrekking tot de waardeverminderingen bij LRM, wil de heer Boutsen vernemen of het om definitieve afschrijvingen dan wel provisies gaat en op welke transacties dan wel. De heer Boutsen trekt ook het nut van HWP sterk in twijfel. Hij stelt vragen bij de opportuniteit om dergelijke constructie in stand te houden. Verder pleit hij ervoor het LISOM-dossier aandachtig te blijven opvolgen, zeker gezien het Land-van-Ooit-debacle.

De heer *Wouter Van Gerwen* stelt dat de achterstand op het vlak van de controle van de investeringsmaatschappijen nu wordt ingehaald. Deze maatschappijen vormen zeker niet het grootste risico op financieel vlak voor het Vlaamse Gewest. Tot einde 2008 zullen de rekeningen tot 2007 voor nagenoeg alle investeringsmaatschappijen bijgewerkt en behandeld worden.

Wat betreft de waardeverminderingen bij LRM, verwijst de heer Van Gerwen naar de bedragen in het verslag van het Rekenhof. Voor het jaar 2001 betreft dat (afgerond) 1,3 miljoen euro; voor het jaar 2002 liep dat op tot 5,9 miljoen euro en voor het jaar 2003 tot een kleine 7 miljoen euro. Het Rekenhof heeft de namen en de gegrondheid van die dossiers nagegaan. Het zijn nog geen definitieve en reële waardeverminderingen. Het gaat in deze om een voorzichtige conclusie. Reëel verlies doet zich pas voor op het moment dat de participatie van de hand wordt gedaan. Het is dus nog niet zeker of het de facto volledig verloren geld is. Het Rekenhof heeft intern kennis van de waardevermindering per concreet dossier, maar dit wordt niet nominatief in het externe controleverslag gepubliceerd om de LRM niet in een moeilijke positie te brengen tegenover medecontractanten. Dat zou op zichzelf de dossiers schaden.

Wat betreft HWP, wijst de heer Van Gerwen er op dat het zeker niet gaat om gelden die definitief verloren zouden zijn voor de LRM-groep. Indien ze absoluut nood zou hebben aan deze gelden, kunnen die altijd ter beschikking van de groep worden gesteld. Ondertussen brengen deze gelden trouwens nog inkomsten op. De vennootschap wordt enkel nog aangehouden voor het geval er opnieuw een projectvennootschap zou dienen te worden opgestart, teneinde de aanwezige fiscale verliezen te kunnen recupereren.

ren. De heer Van Gerwen stelt dat er dan ook nog voldoende ratio is om HWP nog in stand te houden.

LISOM was in de jaren 2001-2003 nog in opstartfase. In de volgende jaren zal er dan ook door het Rekenhof meer aandacht aan besteed worden. Dan zal het Rekenhof zich vanzelfsprekend ook buigen over de kwestie van Land van Ooit.

De heer *Eric Van Rompuy* vergelijkt de kassituatie van LRM met hun investeringen: is dat een normale ratio voor een investeringsmaatschappij? Wat was de evolutie van de verhouding middelen LRM ten opzichte van de investeringsactiviteit in de jaren 2001-2003?

De heer *Wouter Van Gerwen* antwoordt dat het Rekenhof enkel de enkelvoudige jaarrekening van LRM onderzoekt. LRM heeft in 2001 alle liquide middelen, geldbeleggingen en schulden in grote mate overgedragen aan nv Mijnen. Het financiële beheer van de LRM-groep berust dus grotendeels bij de nv Mijnen, hetgeen buiten de controlebevoegdheid van het Rekenhof valt. Dus in feite kan er geen antwoord vanwege het Rekenhof op komen. Rekening houdende met het feit dat de investeringsportefeuille van 30 miljoen euro naar 35 miljoen euro gaat op drie jaar tijd (evenwel rekening houdend met een aantal geboekte waardeverminderingen), kan worden uitgegaan van een eerder matige groei. Op de vraag of dat goed of slecht is, kan worden gesteld dat het goed is om als investeringsmaatschappij niet in het wilde weg te investeren en goed om beschikbare middelen niet allemaal in hetzelfde jaar te beleggen.

De heer *Eric Van Rompuy* vindt dit een wijs antwoord van het Rekenhof: het is inderdaad niet de taak van het Rekenhof om zich uit te spreken over het investeringsbeleid van de LRM. De heer Van Rompuy is zelf van oordeel dat de LRM geen modern economisch overheidsinstrument is. Het is niet de taak van de overheid om overheidsholdings aan te houden die investeren in de economie. Er is voldoende geld op de markt aanwezig: rendabele projecten zullen hun weg wel vinden naar private investeringsmaatschappijen. LRM is een historisch gegroeide reconversie maatschappij, waar, via de nv Mijnen, gelden louter worden opgepot maar die niet besteed worden, omdat men er geen blijf mee weet.

De heer *Thieu Boutsen* stelt dat hij van oordeel is dat LRM onvoldoende investeert en ondermaats aanwezig is op de Limburgse markt. De investeringsdrang van de LRM in Limburg moet groter zijn. De heer Boutsen zou daarom in de praktijk eigenlijk wel willen zien dat LRM effectief afschrijvingen realiseert, al is het maar om dan eindelijk te kunnen vaststellen dat de LRM effectief een ondernemende investeringsmaatschappij is.

De heer *Eric Van Rompuy* herinnert eraan dat het de taak is van het Rekenhof om de rekeningen te controleren, niet om zich uit te spreken over de structuur en het gevoerde investeringsbeleid. De heer Van Rompuy is van mening dat LRM gewoon moet opgedoekt worden: het heeft economisch geen enkele zin. De heer *Thieu Boutsen* repliceert dat hij van oordeel is dat er juist meer en versneld geïnvesteerd moet worden door de LRM. De gemeenten moeten hier ook bij betrokken worden: de gemeenten moeten worden opgeroepen om hun projecten, waarvoor een gemeente geen voldoende middelen kan vrijmaken, kenbaar te maken en een einde te maken aan het reconversiegebeuren.

Mevrouw *Hilde Eeckhout* concludeert dat Limburg veel gelden ter beschikking heeft en dat de vraag blijft of de gelden in Limburg moeten blijven dan wel dat ze gevoegd moeten worden bij het voor geheel Vlaanderen beschikbare budget.

De heer *Rudi Daems* stelt voor om bij de bespreking van de rekeningen van de volgende, meer recente, jaren het debat volledig open te trekken naar de rol en werking van LRM. Mevrouw *Hilde Eeckhout* stelt dat binnen de Subcommissie voor Financiën en Begroting vooral de rekeningen worden besproken, maar dat het debat over de rol, de werking en de toekomst van LRM wordt gevoerd in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.

De verslaggever,

Thieu BOUTSEN

De voorzitter,

Hilde EECKHOUT